

Sant Quirze de Colera, un paisatge cultural

Sant Quirze de Colera, al terme de Rabós, és al centre d'un amfiteatre natural. Hi llambregen una munió de fils d'aigua que aporten cabal al riu Orlina, que, en el tram d'Espolla a Rabós, crea uns racons d'una gran bellesa i riquesa botànica i faunística, això sí, quan la meteorologia li és favorable, ja que som en un clima mediterrani i ja sabem que gasta mal geni.

El monestir de Sant Quirze fou un dels primers cenobis fundats al sud del Pirineu més oriental cap a la fi del s. VIII. En aquest conjunt encara es poden veure les restes del temple primitiu, la cripta i la galeria pòrtic del claustre, una de les mostres més arcaïques de galeria claustral, tal com manifesta l'historiador Joan Badia-Homs, membre del Patronat del Monestir, que fou creat l'any 1994 i que des d'aleshores vetlla per la seva recuperació, estudi i divulgació.

Caldria força imaginació i consultar els erudits per interpretar com era aquest paisatge en els moments

de màxima esplendor. Joan Badia ens diu: «Allò era Babilònia», que volia dir aigua i boscos a dojo.

L'abadia inicia un gran ascens durant el s. X amb les donacions dels comtes d'Empúries i el Rosselló, i aplega moltes possessions d'ambdós costats de l'Albera.

Les cròniques de Ramon Muntaner expliquen que l'any 1285 l'exèrcit invasor del rei francès Felip III l'Ardit, en la seva croada contra el rei Pere el Gran, acampà en aquesta vall 200.000 homes durant una setmana amb les seves armes i cavalleries. Imaginar-ho ens remet a les grans pel·lícules sobre l'edat mitjana: represàlies, profanacions, robatoris i destruccions, fins al punt que l'antic convent semblava un «prostíbul immund».

L'abat Berenguer de Vilatenim va redreçar la casa dels desastres anteriors, però el pas de la Pesta Negra (1348) va disminuir la població del territori.

Un segle després, la decadència de la vida monàstica és ben explícita: la comunitat benedictina s'extingí. Els edificis i les terres foren cedits en emfiteusí a Joan Mallol,

ANTONI MARTÍ GICH > TEXT I FOTO

veí del paratge, i els edificis del monestir es convertiren en masoveria.

Al s. xvii, amb les explotacions ramaderes, canvia el paisatge per la intervenció humana, ja que es cremen àmplies zones boscoses per tal d'aconseguir espai per a les pastures.

També l'explotació del suro al s. xix va tenir-hi una gran importància, al contrari que la vinya, que n'hi havia més aviat poca, comparat amb Banyuls al nord i més al sud, entre Espolla i Rabós, fins que va arribar la fil·loxera i ho va arrasar tot. Avui, unes antigues corts convertides en restaurant són punt d'acollida per a la gent que vol passar el dia per aquests rodals.

Mirant a llevant i superada la riera més important que passa a tocar de la fortificació, trobem uns petits bancals que menen a una font presidida per uns grans castanyers, que conviden a veure tot el conjunt monacal.

A prop d'Espolla, camí del coll de Banyuls, hi ha la font del Conill i un recorregut botànic senyalitzat de poc

més de dos quilòmetres que dóna la volta a un tram de l'Orlina i ens porta d'estar a tocar de l'aigua fins al mirador del Llop, des d'on podem contemplar el riu en una panoràmica aèria molt interessant.

Tot sovint es fa palès el que són les sobtades avingudes d'aigua, per les restes de brancatge que queden abraçades als arbres més fermes, i veiem com aquestes poden arribar a superar els dos metres d'alçada. Un cop la gran estopada ha passat, queda una llera amb aigües transparents. En època primaveral podem veure unes magnífiques capes de ranuncles florits surant a l'ombra dels verns, que s'arquegen provocant un joc de reflexos on dansen les libèl·lules, i també tortugues d'aigua i de terra en el seu hàbitat natural.

Un paisatge en què els valors patrimonials i naturals ens conviden a conèixer la nostra història.

Antoni Martí Gich
és documentalista.